

کوچک تر که بودم گاهی توی قفسه کتاب های پدرم چشم می‌دواندم و اسم یا طرح هر کدام برابم جذاب بود را برمی‌داشتم، چند صفحه‌ای ورق می‌زدم و حالا یا چیزی یاد می‌گرفتم یا نه، می‌گذاشتمش سر جاییش. کمتر باری می‌شد آن دایره سرخ چشمم را نڈزدد؛ اگرچه الف و لام اول «الحياة» نشان از زبان عربی‌اش بود که مانع می‌شد برش دارم.

چند سال بعدش که کمی با متن‌های عربی حدیثی آشنا شده بودم، رفتم سراغ «الحياة» و دیدم آقای احمد آرام چه ترجمه‌ی همه‌فهمی را از اثر استاد حکیمی به خواننده تحویل داده است. استاد محمدرضا حکیمی از آنهایی بود که صفر تا صد کار را سختگیرانه

پیگیری می‌کرد؛ از انتخاب آیه و روایت تا فصل‌بندی، حروف‌چینی و حتی آن دایره سرخ روی جلد؛ همانگونه که تفکیک قائل بود بین علوم وحیانی و آنهایی که ساخته ذهن بشرند. از سال ۱۳۵۳ با بردارانش شروع کرد تا جهان‌بینی اسلامی را بیشتر با رویکرد اجتماعی از سطر سطر متون دینی استخراج کرده و ارائه نماید؛ مباحثی مانند مواسات، انفاق، تعاون اجتماعی و دیگر مباحثی که ارتباط مستقیمی با موضوع «فعالیت های جهادی» دارند.

طلبه تراز انقلاب، همّ و غمّش مسائل اجتماعی است

حجت الاسلام زنجیر مدیر حوزه علمیه کردستان با اشاره به اینکه تلاش و کار در حوزه های علمیه باید تلاشی مضاعف و جهادگونه باشد، گفت: طلبه در تراز انقلاب، طلبه‌ای است که وقتی در گوشه حجره نشسته، افق آینده او رفع آلام بشری و اجتماع است؛ طلبه در تراز انقلاب طلبه‌ای نیست که درگیر خودش باشد، بلکه همّ و غمّ او متوجه مسائل اجتماع است.

نخستین گردهمایی تخصصی جهادگران حوزوی بوشهر برگزار شد

حجت الاسلام پارمان دبیر گروه‌های جهادی حوزه علمیه استان بوشهر، یکی از اهداف برگزاری این گردهمایی، انتقال تجربیات طلاب جهادی و افزایش تعامل گروه های جهادی با یکدیگر بود؛ این انسجام و تعامل منجر به شکوفایی بیشتر حرکت های جهادی در استان خواهد شد. با ایجاد شبکه یکپارچه، گروه های جهادی می‌توانند همدیگر را در رفع موانع و کاستی های موجود یاری کنند.

خودکفایی خانواده‌های کم‌برخوردار، با مهارت‌آموزی به فرزندانشان

حجت‌الاسلام گمار، مدیر مجموعه جهادی ابناء الرضا رضوانه‌الله‌علیهم‌السلام؛ نوجوان باید استعداد خود را بیابد؛ ما این موضوع را در طی دوره های آموزشی-مهارتی دنبال می‌کنیم. در این سال ها نوجوانانی را داشته ایم که بعد از طی کردن دوره های مهارتی ارائه شده از سوی مجموعه ما، توانسته اند به خانواده‌های خود اعلام کنند که نباید تحت پوشش نهادهای حمایتی باشند.

از همان اول، بنا نداشتیم که فقط گوینده باشیم؛ می‌خواهیم دعوتان کنیم به نوشتن در این نشریه، شما هم می‌توانید یک ستون، یا تمام محتوای نشریه را به عهده بگیرید و حرف‌هایتان را از این تریبون به گوش طلبه‌ها برسانید.

در شناسه khatejihad_admin@khatejihad_admin ایتا منتظر مطالب و نظرات شما هستیم.

ماهنامه خط جهاد؛ نشریه تخصصی جهادگران حوزوی سال اول ماه ششم شماره شش	📧 khatejihad	✉ @khatejihad_admin
صاحب امتیاز: دبیرخانه هماهنگی گروه‌های جهادی حوزه‌های علمیه کشور	🌐 www.jahadgaranhowzavi.com/mag	
مدیر مسئول: ابوالفضل علیخانی سردبیر: روح‌الله جلالوند مدیر هنری: عبدالحمید ابراهیمی نیا	☎ ۰۲۵-۳۲۹۴۲۱۰	✉ khatejihad.mag@gmail.com
نویسندگان: روح‌الله جلالوند، عبدالحمید ابراهیمی نیا ویراستار: امید صادقی		

خط جهاد

ماهنامه تخصصی جهادگران حوزوی / تیر ۱۴۰۱ شماره شش

ریشه اجتهاد

عبدالحمید ابراهیمی نیا

بحث که توی حجره بالا گرفت طاقتم طاق شد و زدم بیرون: آقا بسته دیگه! بحثتون به مجادله کشیده؛ لطفاً دیگه ادامه ندید! اگه واقعاً سوالی دارید هم می‌تونید از استاد بپرسید!

چند وقتی بود که به بهانه اردوی جهادی مدرسه، بحث درباره کار جهادی و زئ طلبگی دوباره داغ شده بود و هریک از علمای مقدمات و سطوح هم برای خودش فتوایی صادر می‌کرد!! مخالفین، عبا رو به کول می‌کشیدند و می‌گفتند: ما باید و جاهت علمی خودمون رو حفظ کنیم، صرفاً در جایگاه هدایت و راهبری باشیم و مردم کار رو پیش ببرن. تشخیص موضوع هم به عهده مکلفه! موافقین هم که دلائل زیادی داشتن برای این که خدمات اجتماعی جزء لاینفک هویت طلبگیه.

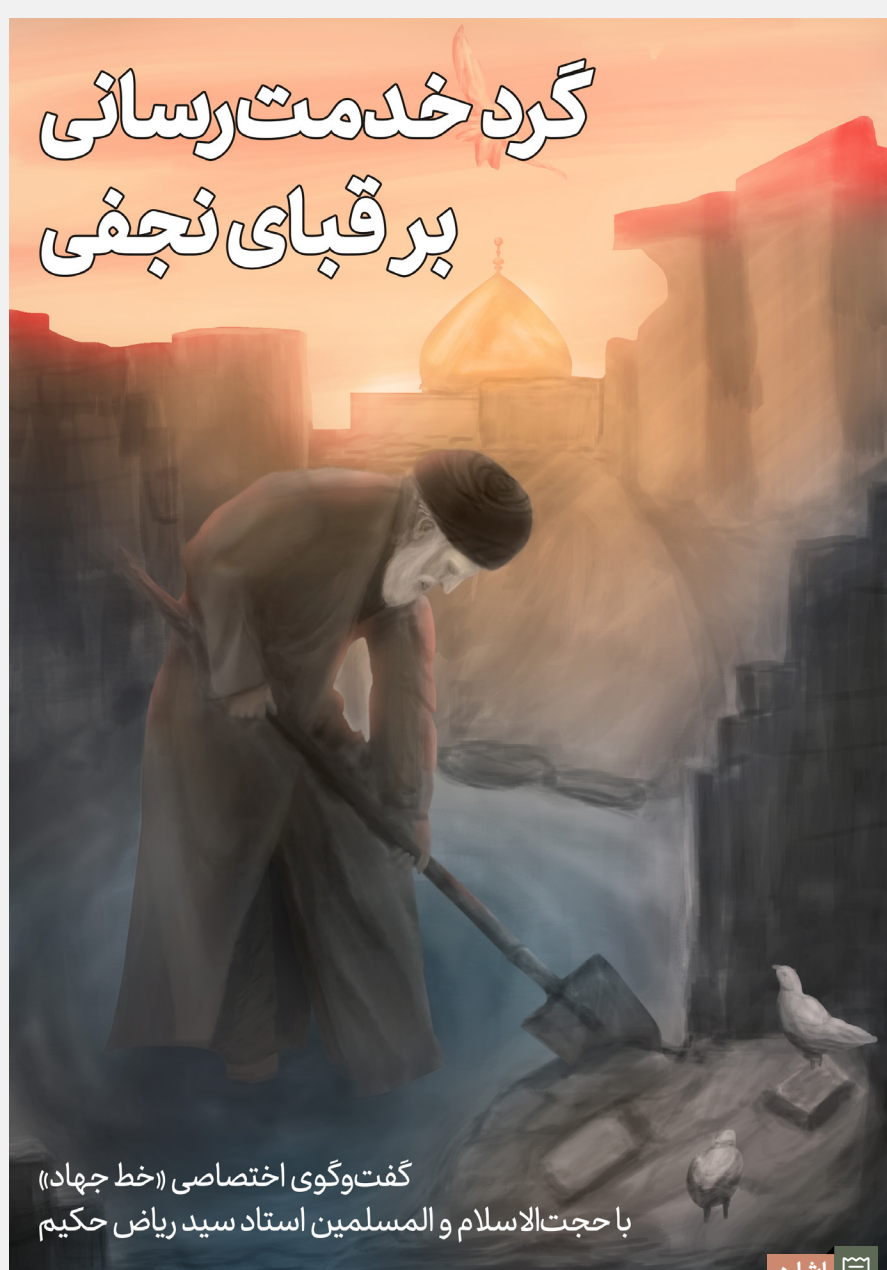
وقت گدعه عصرانه بود و حجره استاد مثل همیشه متراکم! استاد شیفته امام رضوانه‌الله‌علیهم‌السلام بود! اون قدر که حتی لحن حرف زدنش هم به لحن امام متمایل شده بود. طلبه رو که می‌دید، قبل از اون که حرفی بزنه انگار حرف دلش رو می‌دونست و با نَفَس گرمش خیلی زود آرومش می‌کرد.

استاد گفت: ما همه ره‌گذریم در این دنیا، هیچ کس از خودش هیچ ندارد، هرچه هست از اوست. مبادا یک کسی از شما برای خودش یک جور شائی قائل بشود که خود را برای مردم بیشتر از یک خدمت‌گزار بداند. انبیای خدا هم که آمدند، برای همین منظور آمدند. حضرت امیر رضوانه‌الله‌علیهم‌السلام هم برای همین مردم چاه حفر می‌کرد و باغ درست می‌کرد. اوج طلبگی ما زئ خدمت به مردم است. ما نباید از به زبان آوردن این حرف شرم داشته باشیم.

قلّه اجتهاد از کثرت جهد حاصل می‌شود. ریشه اجتهاد، جهاد برای خداست. این سخن شیطان است که بچسبید به درس و لحظه‌ای از فقه غافل نشوید. اهمّ امور، دعوت الی الخیر است و ما هم آمده‌ایم که با کوشش و اجتهاد، از فئات زلال فقه آل محمد رضوانه‌الله‌علیهم‌السلام برای اهل و عیالمان آب بکشیم. در کافی آمده است که آن مصاحب حضرت صادق رضوانه‌الله‌علیهم‌السلام دید عرق از پیشانی مبارکش جاریست. عرض کرد: آقا جان! فدایتان شوم، بگذارید من ببیل بزئم! مولای ما فرمود: من دوست دارم که مرد برای کسب معیشتش زیر آفتاب کار کند و رنج بکشد. این آینه رو بروی ماست! ما باید به سمت این قلّه حرکت بکنیم...

من قبلها روایتی دیدم که هر کس هر چه دلش خواست بپوشد، هر چه دلش خواست بخورد و هر مرکوبی که دلش خواست سوار شود، این شخص پیش خدای متعال ملعون است. این شأن پولدارها و پول پرست‌هاست. این شأن طلبگی نیست. [رهبر معظم انقلاب ۱۳۸۵/۸/۱۷]

گرد خدمت‌رسانی بر قبای نجفی

گفت‌وگوی اختصاصی «خط جهاد» با حجت‌الاسلام و المسلمین استاد سید ریاض حکیم

با طلبه‌ها رفته بودیم نجف، دعوتشان کردیم برای سخنرانی، از سنگینی بار طلبگی در این شرایط گفتند و مقایسه آن با دوران صدام که بخاطر اقامه شعائر دینی و عدم همکاری با رژیم بعث در محکوم کردن ایران در جنگ، ۸ سال همراه پدرشان آیت‌الله العظمی سید محمد سعید حکیم در زندان به سر برده‌اند. نام‌آوران فراوانی از خاندان حکیم با شهادت به ملاقات خدا رفته‌اند تا غبار غفلت از افکار جامعه شیعی بزدایند. بازماندگان این خاندان نیز در امتداد همان مسیر غبار غربت و محرومیت را می‌زدایند و برای این کار مرز نمی‌شناسند. افغانستان، پاکستان، هند، عراق و ایران و چند کشور دیگر گواهند بر این خدمت‌گزاری عالمانه.

حالا در قم و در دفتری که رفت و آمد طلبه و غیرطلبه را زیاد به خود می‌بیند نشستیم تا گفت‌وگویی تنظیم کنم با موضوع خدمات اجتماعی علما به مردم. نتیجه گفتگو با این استاد درس خارج فقه و اصول را در خط‌های بعدی مطالعه می‌کنید.

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعُقْبَةُ ﴿١٢﴾ فَالْكُ رَقَبَةٌ ﴿١٣﴾ أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ﴿١٤﴾ يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ﴿١٥﴾ أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ﴿١٦﴾

و تو نمی‌دانی آن گردنه چیست؛ (۱۲) آزادکردن برده‌ای (۱۳) یا غذا دادن در روز گرسنگی (۱۴) یتیمی از خویشاوندان (۱۵) یا مستمندی خاک‌نشین را (۱۶)

سوره مبارکه بلد آیات ۱۶-۱۲

شهداگر شهید

شهید مدافع حرم سعید بیاضی زاده

تیر ۵ ۱۳۷۳ (روستای حجت آباد انار) | ۲۲ مهر ۱۳۹۵ (حمه، سوریه)

اسم سعید با خدمت عجین شده بود. هر جا که می‌خواستیم مسئولی (خادمی) را برای کاری در بخش‌های مختلف مؤسسه انتخاب کنیم همیشه یکی از گزینه‌ها یا بهتر بگم اولین گزینه سعید بود. سعید تنها کسی بود که خدم بی منت، مبلغ جهادی و محصل مُجد بر او صادق بود. خادم العلماء والعرفا لقب زیبایی است که براننده سعید است. هنگامی که مرحوم آیت الله انصاری شیرازی در بستر بیماری به سر می‌بردند، سعید یکی از کسانی بود که مکرر در خانه ایشان حاضر می‌شد و کارهای شخصی این عالم و استاد اخلاق را انجام می‌داد. آنقدر در این خانه رفت و آمد داشت که خانواده آیت الله او را "سعید پسر" خطاب می‌کردند و به هنگام هر مشکلی و حتی نیازمندی‌های روزمره با او تماس می‌گرفتند؛ چون سعید مانند یکی از اعضاء خانواده کارها را انجام می‌داد.

دست‌نوشته

عید دیدنی دسته جمعی

روح الله جلالوند

از اولین نفری که نزدیکت رسید بپرس «روز جهانی مستضعفان» چه روزی است؟ جوابش را با مراجعه به تقویم یا اینترنت بسنج. سعی کن یاد روزش را به خاطر داشته باشی. اگر آن روز قم بودی سری به حاشیه شهر و مناطق محروم بزن. روزی که همه قم سراسر نذری و ایستگاه صلواتی و آذین‌بندی است، حاشیه شهر یا سکوت مطلق است یا سروصدای بازی بچه‌ها، که بی‌خبرند یک‌روز در تقویم به نامشان ثبت شده. عیدغدیر هم روز ولایت مولای مستضعفان است که خود را ابوتراب خواند، که چاه می‌کند، که نخل می‌کاشت، که حکم خدا را روی زمین بی‌کم‌وکاست اجرا می‌کرد و بیت‌المال را درست تقسیم می‌کرد، همه و همه برای اقامه حکومت مستضعفان.

رفقایی داریم که نگذاشته‌اند غبار دنیای مادی قلوبشان را از ولی نعمتان غافل کند. عیدها که می‌شود از ساعت ده یازده تا اذان ظهر با خانواده و رفقا، کاروانی راه می‌اندازند و می‌روند حاشیه شهر و شیرینی پخش می‌کنند، کادو و اسباب‌بازی می‌دهند به بچه‌ها، سرود می‌خوانند، مسابقه اجرا می‌کنند و بابانه و بی‌بانه کلی جایزه می‌دهند به بچه‌هایی که احساس می‌کردند فراموش شده‌اند.

گفت‌وگو

گرد خدمت‌گزاری بر قبای نجفی

گفتگوی «خط جهاد» با حجت الاسلام والمسلمین استاد سید ریاض حکیم

کردند. من و پدرم از سال ۱۳۶۱ تا ۱۳۶۹ شمسی در زندان صدام بودیم. تا ۴ سال هیچ‌گونه ارتباطی با خانواده نداشتیم. زندانی که در آن محبوس بودیم کاملاً سری بود و سردر آن نوشته بودند: انبار دارو.

پس از ۴ سال به خانواده‌هایمان اجازه دادند ماهانه به ملاقات‌مان بیایند. زندانیان دیگر از نظر لباس و دارو کمک می‌خواستند؛ ما به خانواده‌هایمان می‌گفتیم برای آن‌ها نیازمندی‌هایشان را بیاورند و از این طریق به زندانیان کمک می‌کردیم.

چون در زمان صدام تأسیس مؤسسه خیریه ممنوع بود؛ مخفیانه خدمت‌رسانی می‌کردیم. بعد از دوران زندان و سقوط صدام، مؤسسه خیریه «الیتیم الخیریه» تشکیل شد که بیش از ۱۰۰ هزار یتیم را تحت تکفل قرار داد.

آیت‌الله حکیم برای طلبه‌ها و غیرطلبه‌ها برنامه حمایتی داشتند. این خدمات منحصر در عراق یا ایران نیست. ما در حال حاضر دفتر و رابط‌هایی در افغانستان، پاکستان، گرجستان و هند داریم. تأمین سوخت مورد نیاز خانواده‌های نیازمند، تأسیس صندوق قرض‌الحسنه، حفر چاه آب،

بنا و تعمیر مدرسه و مسجد، رسیدگی به خانواده‌های مجروحان و شهدای حادثه تروستی ماه مبارک رمضان و توزیع ارزاق نمونه‌های خدمات

دفتر آیت‌الله حکیم است. ساخت مسکن برای خسارت دیدگان سیل‌های اخیر از دیگر اقدامات دفتر است. در سیل خوزستان شخصاً به آنجا رفتم و به‌طور مستقیم در کمک‌رسانی شرکت نمودم. البته این‌ها وظیفه‌مان بوده است و منتی نداریم. سبب افتخار ماست که بتوانیم خدمت کنیم.

۱. مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، جلد ۱۲، صفحه ۳۹۱
۲. سوره صف آیه ۳
۳. تطبیح حطب

متن کامل گفتگو را در پایگاه اطلاع‌رسانی جهادگران حوزوی بخوانید.

روح الله جلالوند

آیا در زبان عربی لفظ «جهاد» به خدمت‌رسانی اطلاق می‌شود؟

از نظر تطبیق مفهوم بر مصداق اشکالی ندارد؛ اما عرفی نیست. این واژه بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در سطح جامعه ایران استفاده شد.

خدمت به مردم هم به قصد قربت می‌تواند یکی از مجالات جهاد اکبر باشد؛ جهاد اکبر در فرهنگ اسلام یعنی «تلاش برای تربیت نفس»؛ ایثار نیز یکی از راه‌های تربیت نفس است. از پیامبر ﷺ نیز روایت است که حَيْرُ النَّاسِ مَنْ نَفَعَ النَّاسَ! در آموزه‌های فقهی، دستگیری از محرومان چه جایگاهی دارد؟

آیا رسیدگی به محرومان به عنوان یک اولویت در توزیع وجوهات شرعی لحاظ می‌شود؟

بنا به روایات متعدد یکی از نکات برجسته زندگی حضرت علی عليه السلام خدمت‌رسانی بی‌واسطه ایشان به ایتام و فقرا است؛ آن هم با آن مسئولیتی که داشتند.

توزیع وجوهات شرعی نزد مراجع عظام تقلید، تابع شرایط و اولویت‌ها است. در رساله‌های عملیه این‌گونه آمده که سهم سادات به طور کلی برای سادات نیازمند است. زکات، کفارات، فدیة و صدقات مستحبیه هم برای فقرا است. یکی از موارد مهم مصرف سهم امام نیز رفع نیازهای ضروری مؤمنین است. نیازهای ضروری مؤمنین ممکن است شامل مواردی همچون مسجد، مسکن، درمانگاه و بقاع متبرکه باشد چرا که این خیرات عامه نیز در بسیاری از موارد منشأ تأمین نیازهای محرومین هستند؛ تأسیس صندوق‌های قرض‌الحسنه نمونه‌ای از فعالیت‌های مسجد برای کمک به محرومین است. از این روست که می‌شود ادعا کرد «محل‌های که دارای مسجد است با محله بدون مسجد خیلی تفاوت دارد».

آیا در کمک‌کردن به فقیر، مذهب شخص نیازمند هم مهم است؟

باید با نگاه انسانی به همه انسان‌های نیازمند و مستمند با هر دین و مذهبی کمک کنیم. البته برخی مناطق نسبت

به شیعیان کم‌توجهی می‌شود و آنها را از امکانات اولیه محروم می‌کنند، بنابراین باید به نیازمندان شیعه بیشتر توجه کرد. وگرنه ما در کمک‌رسانی به اتباع یک مذهب خاص مقید نیستیم.

با توجه به اهمیت بالای خدمت‌رسانی در منابع دینی ما چه رابطه‌ای بین طلبگی و جهادگر بودن وجود دارد؟

طلبه یا عالم دین بودن دارای دو جنبه است؛ علمی و اجتماعی. از قدیم علماء، مراجع و مبلغین دینی در تأسیس بسیاری از مراکز خیریه سهیم بوده‌اند. تأثیر خدمت‌رسانی در تبلیغ دین را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

این موضوع می‌تواند به تألیف قلوب منجر شده و همچنین نشانه تطبیق قول و عمل باشد که خداوند می‌فرماید «كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ»؛ نزد خدا بسیار مورد غضب است چیزی را بگوئید که عمل نمی‌کنید. وقتی علما به کار خیر مردم توصیه می‌کنند، با ورودشان به این امور، مطابقت عمل با قول حاصل می‌شود.

آیا از علمای عراق یا خاندان معظم آل حکیم در زمینه رفع حوائج مؤمنین خاطره‌ای به یاد دارید؟

کنفرانسی نمایشی باهدف باغی اعلام کردن ایران در جنگ از سوی صدام برگزار و از روحانی‌نماهای مؤید صدام دعوت شد. صدام می‌دانست که این روحانی‌های دعوت شده جایگاهی در جامعه ندارند؛ بنابراین بر بیت آیت‌الله حکیم فشار آوردند تا در کنفرانس شرکت نمایند. آقایان جواب دادند ما شرکت نمی‌کنیم؛ در نتیجه صدام تهدید کرد که اگر بیت آقای حکیم در این کنفرانس شرکت نکند آن‌ها را به عنوان خائن معرفی می‌کنیم.

سید محمدرضا خیلی محکم جوابش را داده بود که «ابومخلص تکریتی، تو داری سنگ می‌پزی!»^۱ ما شرکت نمی‌کنیم؛ «سنگ پختن» در فرهنگ مردم عراق به معنای انجام کار بیهوده است.

به دستور مستقیم صدام به بیت حمله